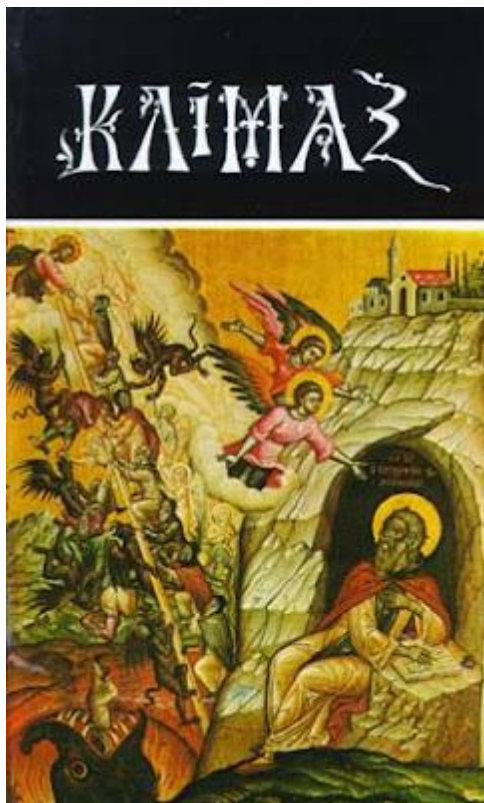

imverias.blogspot.com

Αγίου Ιωάννου του Σιναΐτου:Περί κενοδοξίας

13–16 Minuten

Κλίμαξ

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Περί κενοδοξίας

(Διά την πολύμορφον κενοδοξίαν)

1. Μερικοί συνηθίζουν, όταν ομιλούν περί των

παθών και των λογισμών, να κατατάσσουν την κενοδοξία σε ιδιαίτερη τάξι, χωριστά από την υπερηφάνεια. Γι' αυτό και λένουν ότι είναι οκτώ οι πρώτοι και κυρίαρχοι πονηροί λογισμοί.

Αντιθέτως ο Θεολόγος Γρηγόριος και άλλοι από τους διδασκάλους τους εμέτρησαν επτά.

Σ' αυτούς περισσότερο πείθομαι και εγώ· διότι ποιος μπορεί να έχει υπερηφάνεια, αφού ενίκησε την κενοδοξία; Τόση δε μόνο διαφορά έχουν μεταξύ τους, όση έχει έκ φύσεως το παιδί από τον άνδρα και το σιτάρι από τον άρτο. Το πρώτο δηλαδή είναι η αρχή και το δεύτερο το τέλος.

Τώρα λοιπόν πού το καλεί η περίστασις ας ομιλήσωμε με συντομία για την αρχή και την ολοκλήρωσι των παθών, δηλαδή την ανόσιον οίησι. Λέγω με συντομία, διότι όποιος επιχειρεί να φιλοσοφήση γι' αυτήν είς μήκος, ομοιάζει με εκείνον που ματαιοπονεί προσπαθώντας να ζυγίση τους ανέμους.

2. Η κενοδοξία είναι ως προς μέν την μορφή, μεταβολή της φυσικής τάξεως και διαστροφή των καλών ηθών και παρατήρησις παντός αξιομέμπτου πράγματος. Ως προς δε την ποιότητα, σκορπισμός των καμάτων, απώλεια

των ιδρώτων, δόλιος κλέπτης του θησαυρού,
απόγονος της απιστίας, πρόδρομος της
υπερηφανείας, ναυάγιο μέσα στο λιμάνι,
μυρμήγκι στο αλώνι, πού είναι μόν μικρό, αλλά
απειλεί να κλέψη αθόρυβα όλον τον καρπό και
τον κόπο του γεωργού.

3. Το μυρμήγκι περιμένει να γίνη το σιτάρι, και η
κενοδοξία να συναχθή ο πνευματικός πλούτος.
Και το μόν μυρμήγκι τρέχει για να κλέψη· η δε
κενοδοξία χαίρεται γιατί θα διασκορπίση. Το
πνεύμα της απογνώσεως χαίρεται, όταν βλέπη
να πληθύνεται η κακία, ενώ το πνεύμα της
κενοδοξίας χαίρεται, όταν βλέπη να πληθύνεται η
αρετή. Είσοδος για το πρώτο είναι τα πλήθη των
τραυμάτων, ενώ για το δεύτερο ο πλούτος των
καμάτων.

4. Παρατήρησε και θα ιδής ότι αυτή η ανόσιος,
δηλαδή η κενοδοξία, είναι ακμαία και μέχρι του
τάφου. Θα την ιδής στα ρούχα και στα μύρα και
στην νεκρική πομπή και στα αρώματα και σε
πολλά άλλα.

5. Παντού λάμπει ο ήλιος άφθονα, και παντού σε
κάθε έργο χαίρεται η κενοδοξία. π.χ. όταν

νηστεύω, κενοδοξώ, αλλά και όταν καταλύω για να μη φανή η αρετή μου, πάλι κενοδοξώ με την ιδέα ότι είμαι συνετός. Όταν φορώ λαμπρά ρούχα νικώμαι απ' αυτήν, αλλά και όταν τα αντικαταστήσω με ταπεινά πάλι κενοδοξώ. Όταν ομιλώ νικώμαι, αλλά και όταν σιωπώ πάλι νικώμαι. Όπως και αν την ρίξεις αυτή την τρίβολο άκανθα, ίσταται όρθιο το κεντρί της.

6. Ο κενόδοξος δείχνει ότι είναι πιστός, ενώ είναι ειδωολάτρης. Φαινομενικά μέν σέβεται τον Θεόν, αλλά στην πραγματικότητα επιζητεί να αρέση στους ανθρώπους και όχι στον Θεόν. Κενόδοξος είναι κάθε επιδεικτικός άνθρωπος. Του κενოდόξου η νηστεία είναι χωρίς μισθό και η προσευχή άκαιρη και άστοχη. Διότι και τα δύο τα κάνει για τον ανθρώπινο έπαινο. Ο κενόδοξος ασκητής είναι διπλά αδικημένος, αφού και το σώμα του το τυραννεί, και μισθό δεν παίρνει.

7. Ποιος δεν θα γελάση με τον εργάτη της κενοδοξίας πού παρίσταται στην ψαλμωδία και επηρεαζόμενος από αυτήν, άλλοτε γελά και άλλοτε κλαίει ενώπιον όλων;

8. Αποκρύπτει πολλές φορές ο Θεός από τα

μάτια μας και τα καλά που έχουμε αποκτήσει.

Ήλθε όμως αυτός που συνηθίζει να επαινεί, ή μάλλον να πλανά, και με τους επαίνους μας άνοιξε τα μάτια. Και μόλις αυτά άνοιξαν, εξαφανίσθηκε από μέσα μας ο πνευματικός πλούτος.

9. Εκείνος που κολακεύει είναι υπηρέτης των δαιμόνων, οδηγός προς την υπερηφάνεια, εξολοθρευτής της κατανύξεως, αφανιστής των καλών έργων, αποπλανητής από το σωστό δρόμο. «Οι μακαρίζοντες υμάς, λέγει ο προφήτης, πλανώσιν υμάς» (Ησ. γ' 12).

10. Ίδιον των προχωρημένων στην αρετή είναι να υπομένουν γενναία και ευχάριστα τις ύβρεις. Ίδιον όμως των αγίων και των οσίων είναι να παρέρχονται αβλαβώς τους επαίνους.

11. Είδα πενθούντας να τους επαινούν και να εξοργίζονται γι' αυτό. Έτσι σαν σοφοί έμποροι σε πανήγυρι αντάλλαξαν το πάθος της κenoδοξίας με το πάθος της οργής.

12. «Ουδείς γινώσκει τά του ανθρώπου, εί μη το πνεύμα του ανθρώπου το έν αυτό» (Α' Κορ. β' 11). Γι' αυτό ας αισχυνθούν και άς κλείσουν το

στόμα τους όσοι εγκωμιάζουν τους άλλους κατά πρόσωπον.

13. Όταν ακούσης ότι ο πλησίον σου ή ο φίλος σου σε περιεγέλασε πίσω σου ή εμπρός σου, εσύ να του δείξης αγάπη και να τον επαινέσης.

14. Είναι μεγάλο πράγμα το να αποδιώξης από την ψυχή σου τον έπαινο των ανθρώπων.

Μεγαλύτερο όμως είναι το να αποδιώξης τον έπαινο των δαιμόνων.

15. Δεν έδειξε ταπεινοφροσύνη αυτός ο οποίος εξευτέλισε τον εαυτό του· γιατί πώς δεν θα σηκώση κανείς τα ιδικά του λόγια; αλλά εκείνος ο οποίος εξυβρίσθη από άλλον και παρά ταύτα δεν ελάττωσε απέναντί του την αγάπη του.

16. Επεσήμανα τον δαίμονα της κενοδοξίας να σπείρη λογισμούς σε κάποιον αδελφό, και συγχρόνως να τους φανερώνη αυτούς και σ' έναν άλλο. Και έν συνεχεία να κάνη τον δεύτερο να αποκαλύψη στον πρώτο τα μυστικά της καρδιάς του, ώστε αυτός να τον μακαρίζη ως προορατικό. Μερικές φορές ο ανόσιος δαίμων της κενοδοξίας εγγίζει και στα μέλη του σώματος και προξενεί διάφορες κινήσεις και παλμούς.

Μην τον παραδεχθής τον δαίμονα αυτόν, όταν σου ομιλή για επισκοπές ή ηγουμενίες ή διδασκαλικά αξιώματα. Πρόσεξε γιατί είναι δύσκολο να απομακρύνεις τον σκύλο από το τραπέζι του κρεοπωλείου. Μόλις αυτός αντιληφθή ότι έχουμε κάποια ειρηνική κατάσταση, μας προτρέπει αμέσως να εγκαταλείψουμε την έρημο και να αναχωρήσουμε για τον κόσμο. «Πήγαινε, μας λέγει, να σώσης ψυχές οι οποίες χάνονται»!

17. Άλλη είναι η μορφή των Αιθιοπών και άλλη η μορφή των ανδριάντων. Κατά παρόμοιο τρόπο άλλη είναι η μορφή της κενοδοξίας των κοινοβιατών και άλλη των ερημιτών.

18. Τις επισκέψεις των κοσμικών στην Μονή τις αντιλαμβάνεται πρώτη η κενοδοξία και προτρέπει τους πιο ελαφρούς μοναχούς να εξέλθουν να υποδεχθούν τους ερχομένους. Τους κάνει να πέφτουν στα πόδια τους, και έτσι φορεί το προσωπίο της ταπεινοφροσύνης αυτή που ξεχειλίζει από υπερηφάνεια. Κάνει συνεσταλμένο και ταπεινό τον τρόπο της συμπεριφοράς και τον τόνο της φωνής και κοιτάζει στα χέρια των επισκεπτών για να λάβη τα δώρα τους. Επί πλέον τους αποκαλεί κυρίους και προστάτας και

ότι σ'αυτούς χρωστούν μετά τον Θεόν την ζωή τους οι μοναχοί.

Εν συνεχεία ενώ εκάθισαν στην τράπεζα, τους προτρέπει να εγκρατεύωνται και να επιπλήττουν αυστηρά τους κατωτέρους, διότι δήθεν αυτοί δεν εγκρατεύονται. Ενώ ήλθε η ώρα της ψαλμωδίας, τους ραθύμους τους έκανε προθύμους, τους αφώνους καλλιφώνους και τους νυσταλέους αγρύπνους. Τους προτρέπει ακόμη να καλοπιάνουν τον κανονάρχη και να τον εκλιπαρούν να τους παραχωρήσει τα πρωτεία στην ψαλμωδία. Τους κάνει να τον αποκαλούν πατέρα και διδάσκαλο. Και όλα αυτά έως ότου αναχωρήσουν οι ξένοι!

Όσους τιμώνται και προτιμώνται τους ωδήγησε στην υπερηφάνεια και όσους καταφρονούνται στην μνησικακία.

19. Η κενοδοξία πολλές φορές αντί για τιμή προξένησε ατιμία. Διότι συνέβη να οργισθούν (εξ αιτίας της) οι μαθηταί της, και έτσι τους εντρόπιασε αφάνταστα (εμπρός στους άλλους). Η κενοδοξία τους οξύθυμους επί παρουσία ανθρώπων τους μετέβαλε σε πράους. Κάνει

μεγάλη έφοδο σε όσους έχουν φυσικά χαρίσματα, και εκμεταλλευομένη αυτά ωδήγησε πολλές φορές τους αθλίους στην πτώσι.

20. Είδα έναν δαίμονα πού ελύπησε και εδίωξε τον αδελφό του! Ενώ δηλαδή ένας μοναχός ήταν ωργισμένος, έφθασαν κοσμικοί επισκέπτες, οπότε μετεπωλήθη ο άθλιος από την οργή στην κενοδοξία, δηλαδή εμφανίσθηκε ως πράος στα μάτια των επισκεπτών. Δεν μπορούσε βεβαίως να δουλεύη συγχρόνως και στα δύο πάθη, και στην οργή και στην κενοδοξία.

21. Αυτός που πουλήθηκε στην κενοδοξία ζη διπλή ζωή. Εξωτερικά και με το σχήμα του ζή ως μοναχός, με τις εσωτερικές του όμως σκέψεις και διαθέσεις ως κοσμικός.

22. Εάν σπεύδωμε γρήγορα να επιτύχωμε την ευαρέστησι την άνω, ας φροντίζωμε πολύ να γευθούμε και την άνω δόξα. Διότι αυτός πού εγεύθηκε εκείνη την δόξα, θα καταφρονήση κάθε επίγειο δόξα. Απορώ δε πώς θα μπορούσε κάποιος να καταφρονήση την δεύτερη, χωρίς να γευθή την πρώτη.

23. Πολλές φορές, ενώ μας είχε κλέψει η

κενοδοξία, γυρίσαμε και την εκλέψαμε εμείς με πιο έξυπνο τρόπο. Είδα μερικούς που άρχισαν κάποια πνευματική προσπάθεια από κenoδοξία και, μολονότι η αρχή ήταν αξιόμεμπτη, το τέλος υπήρξε καλό και επαινετό, διότι εν τω μεταξύ μετέστρεψαν την κακή σκέψη.

24. Όποιος υπερηφανεύεται για φυσικά χαρίσματα, δηλαδή οξύνοια, ευκολία στην μάθησι, στην ανάγνωσι και στην προφορά, ευφυΐα και άλλα παρόμοια, αυτός ουδέποτε θα αποκτήση τα υπερφυσικά αγαθά. Διότι ο άπιστος στα ολίγα θα φανή και στα πολλά άπιστος και κενόδοξος.

25. Για την απόκτησι της τελείας αγάπης και πλουσίων χαρισμάτων και θαυματουργικής και προορατικής δυνάμεως, πολλοί βασανίζουν και καταπονούν αδίκως το σώμα τους. Ελησμόνησαν οι ταλαίπωροι ότι όχι οι κόποι, αλλά κυρίως η ταπείνωσις είναι η μητέρα όλων αυτών. Όποιος απαιτεί πνευματικά δώρα αντί των κόπων του, έβαλε σαθρό θεμέλιο. Όποιος όμως θεωρεί τον εαυτόν του χρεώστη δούλο, αυτός ξαφνικά θα λάβη από τον Θεόν ανέλπιστο πνευματικό πλούτο.

26. Μη πείθεσαι στον λικμήτορα, στον δαίμονα δηλ. πού λιχνίζει και καταστρέφει, όταν σου προτείνει να παρουσιάζης τις αρετές σου, για να ωφεληθούν δήθεν όσοι σε ακούουν. «Τι γάρ ωφεληθήσεται άνθρωπος, εάν όλον τον κόσμο κερδήση ή ωφελήση, εαυτόν δε ζημιώση»; (Ματθ. ις΄ 26). Τίποτε δεν ωφελεί περισσότερο αυτούς πού μας βλέπουν από την ταπεινή και ειλικρινή συμπεριφορά και τον ανεπιτήδευτο λόγο. Έτσι δίδεται και στους άλλους παράδειγμα να μην υπερηφανεύονται ποτέ, πράγμα από το οποίο τι υπάρχει περισσότερο ωφέλιμο;

27. Κάποιος από τους προορατικούς Πατέρας επρόσεξε τα εξής τα οποία και διηγείτο: «Ενώ καθόμουν σε σύναξι μοναχών, ήλθαν οι δαίμονες της κενοδοξίας και της υπερηφανείας και κάθησαν δεξιά και αριστερά μου. Και ο πρώτος μου εκεντούσε την πλευρά με τον δάκτυλο της κενοδοξίας και με προέτρεπε να ειπώ σε κάποιο όραμα ή κάτι πού επετέλεσα στην έρημο.

Μόλις όμως τον απέκρουσα, λέγοντας, «αποστραφείησαν εἰς τα οπίσω και καταισχυθείησαν οι λογιζόμενοί μοι κακά» (Ψαλ. ξθ΄ 3), αμέσως ο δεύτερο ο εξ αριστερών μου

ψιθύριζε στο αυτί: «Εύγε! Πολύ καλά έκανες!
Έγινες μέγας, αφού ενίκησες την αναιδέστατη
μητέρα μου».

Τότε εγώ, χρησιμοποιώντας εύστοχα τον επόμενο
στίχο του Ψαλμού, απήντησα:

«Αποστραφήτωσαν παραυτίκα αισχυνόμενοι οι
λέγοντές μοι· εύγε, εύγε πεποίηκας»! (πρβλ.
Ψαλμ. ξθ' 4).

Όταν ερώτησα τον προορατικόν αυτόν, «πως η
κενοδοξία συμβαίνει να είναι μητέρα της
υπερηφανείας», μου απήντησε:

«Οι μέν έπαινοι εξυψώνουν και δημιουργούν
φυσίωσι· όταν δε εξυψωθή η ψυχή, την
παραλαμβάνει τότε η υπερηφάνεια και «αναφέρει
αυτήν έως των ουρανών και καταφέρει έως των
αβύσσων» (πρβλ. Ψαλμ. ρς' 26).

28. Υπάρχει δόξα πού μας έρχεται από τον
Κύριον. «Τους γάρ δοξάζοντάς με, λέγει,
δοξάσω» (Α' Βασ. β' 30). Και υπάρχει δόξα πού
είναι συνέπεια διαβολικής εργασίας και απάτης.
«Ουαί γάρ, λέγει, όταν καλώς υμάς είπωσι
πάντες οι άνθρωποι» (Λουκ. ς' 26).

29. Θα αντιληφθής σαφώς την πρώτη δόξα, όταν

την θεωρής επικίνδυνη, όταν την αποφεύγης παντοιοτρόπως και όταν αποκρύπτεις την καλή σου ζωή όπου και αν ευρίσκεσαι. Την Δευτέρα δόξα αντιθέτως θα την αντιληφθής, όταν και το παραμικρό το κάνης «προς το θεαθήναι τοίς ανθρώποις» (Ματθ. κγ' 5).

Μας υποβάλλει η μιαρά κenoδοξία να κάνουμε πώς έχουμε αρετές πού δε έχουμε, παραπλανώντας μας με το ρητό: «Ούτω λαμψάτω το φως υμών έμπροσθεν των ανθρώπων, όπως ίδωσιν υμών τα καλά έργα» (Ματθ. ε' 16).

Πολλές φορές ο Κύριος ωδήγησε τους κenoδόξους σε ακενοδοξία με κάποιο ατιμωτικό γεγονός πού επέτρεψε να συμβή.

30. Αρχή της ακενοδοξίας είναι η προφύλαξις του στόματος και η αγάπη της ατιμίας. Μέσον, η απόρριψις κάθε έργου πού μας προτείνουν οι λογισμοί της κenoδοξίας. Και τέλος, εάν βεβαίως υπάρχει τέλος στην άβυσσο, το να πράττουμε ασυναίσθητα ενώπιον πλήθους κάθε τι πού μας εκθέτει.

31. Μη αποκρύπτεις την αισχύνη σου, με την

σκέψι να μη γίνης αιτία σκανδάλου. Όμως δεν πρέπει ίσως να χρησιμοποιήται πάντοτε το ίδιο φαρμακευτικό έμπλαστρο, αλλά να λαμβάνεται υπ' όψιν και το είδος του σφάλματος.

32. Όταν εμείς επιδιώκωμε την δόξα και όταν μόνη της μας στέλλεται από άλλους και όταν επιχειρήσωμε κάτι χάριν κενοδοξίας, τότε ας ενθυμηθούμε το πένθος μας και την μετά συντριβής και φόβου προσευχή μας, και τότε οπωσδήποτε θα την εκδιώξωμε την αναίσχυντη κενοδοξία, εάν βεβαίως καλλιεργούμε πραγματικά την προσευχή. Διαφορετικά, ας φέρωμε αμέσως στην σκέψι μας την ώρα του θανάτου μας. Και αν επιμένη ακόμη, ας φοβηθούμε τουλάχιστον την κατασχύνη που ακολουθεί στην δόξα αυτή, εφ' όσον «ο υψών εαυτόν ταπεινωθήσεται» (Λουκ. ιη' 14). «Ταπεινωθήσεται» όχι μόνο στην άλλη ζωή, αλλά οπωσδήποτε και εδώ.

33. Όταν οι επαινούντες ή μάλλον οι αποπλανώντες αρχίσουν να μας επαινούν, ας ενθυμηθούμε αμέσως το πλήθος των ανομιών μας, και ασφαλώς θα ιδούμε ότι είμαστε ανάξιοι των επαίνων και των τιμών.

34. Υπάρχουν και μερικοί κενόδοξοι που θεωρούν υποχρεωμένο τον Θεόν να τους εισακούση σε ωρισμένα αιτήματά τους. Ο δε Κύριος συνηθίζει να τους προλαμβάνη και να πραγματοποιή ό,τι θα του ζητούσαν στις προσευχές τους· και τούτο, για να μη τα λάβουν με την προσευχή και αυξήσουν την οίησί τους.

35. Ως επί το πλείστον οι απλοί και απονήρευτοι δεν περιπίπτουν στο φαρμακερό αυτό πάθος, αφού άλλωστε η κενοδοξία είναι διώκτης της απλότητας και επίπλαστη συμπεριφορά.

36. Υπάρχει κάποιο σκουλήκι που, αφού αυξηθή, βγάζει πτερά και πετά στα ύψη. Ομοίως και η κενοδοξία σαν αυξηθή, γεννά την υπερηφάνεια, που είναι ο αρχηγός και η τελείωσις, (η αρχή και το τέλος), όλων των κακών.

Βαθμίσ εικοστή πρώτη!

Όποιος από αυτήν, την κενοδοξία, δεν αιχμαλωτίσθηκε, δεν θα περιπέση στην εχθράν του Θεού ακέφαλο υπερηφάνεια.

από το βιβλίο "Κλίμαξ"

Ι.Μ.Παρακλήτου

